

РОЛЬ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Л.Є. Сігаєва

м. Київ,

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Рівень економічного розвитку країни все більшою мірою визначається творчим потенціалом людини і сфер, що забезпечують розвиток особистості та формування нового знання. Зазначені зміни знайшли теоретичне обґрунтування в економічній науці і, перш за все, в теорії людського капіталу.

Виділяючи в структурі людського капіталу три основних складових - капітал освіти, капітал здоров'я і капітал культури, сучасна наука в якості вирішального чинника розвитку людських ресурсів та економічного зростання розглядає освіту і, особливо, її високі рівні. Це пов'язано із специфічною функцією системи вищої освіти, що полягає у формуванні та вдосконаленні активного елементу процесу виробництва, в накопиченні інтелектуального потенціалу, який значною мірою визначає ефективність і конкурентоспроможність національної економіки. Вища освіта озброює людину методологією вибору у все зростаючій потоці інформації, розвиває його креативні здібності.

Об'єктивний науковий аналіз стану вищої освіти в економічно розвинених країнах світу в контексті теорії людського капіталу, виявлення закономірностей і тенденцій його розвитку в умовах ринкових відносин, безсумнівно, має теоретичне і практичне значення.

Дослідження процесів, що протікають в суспільстві в період його корінних якісних змін, коли йде відторгнення консервативних ідей і структур, становлення нових моделей розвитку має особливий науковий і практичний

інтерес. У цьому зв'язку, вивчення особливостей і напрямків реформування вищої освіти в Україні на етапі становлення ринкових відносин, є безсумнівно актуальним. Зростання наукового інтересу до системи вищої освіти зумовлено також поглибленням кризових явищ, неоднозначністю та концептуальної невизначеністю реформ, різким скороченням обсягів державного фінансування вищої школи. Не слід забувати, що сфера освіти має величезне значення для соціальної, політичної стабілізації та консолідації. Саме коли освітній і науковий потенціал визначатиме статус людини, нації, суспільства, інтеграція у світовий (європейський) освітній процес для України дасть позитивний результат. Усвідомлювати це повинні всі: учені, педагоги, батьки, президенти [3, с. 260].

Творчість як діяльність завжди породжує творчу особистість, тому її визначають як особистість, межі діяльності якої охоплюють дії від нестандартного розв'язання простого завдання до нової реалізації унікальних потенцій індивіда в певній галузі, як людину, яка володіє певним переліком якостей, а саме: рішучістю, вмінням не зупинятися на досягнутому, сміливістю мислення, вмінням бачити далі того, що бачать його сучасники і що бачили його попередники. Психологічний словник визначає, що творча особистість виникає лише внаслідок наявності у неї "здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, який відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю" [1, с. 351]. У працях автора теорії творчості – еврилогії П. К. Енгельмейера наголошується, що творча особистість являє собою прогресивний елемент, який дає все нове" [4].

Більшість дослідників погоджується з тим, що творча людина – це особистість, яка володіє високим рівнем знань, потягом до нового, оригінального, вміє відкинути звичайне, шаблонне. Для творчої особистості потреба у творчості є життєвою необхідністю, а творчий стиль діяльності найбільш характерний. Головним показником творчої особистості, її

найголовнішою ознакою дослідники вважають наявність творчих здібностей, які розглядаються як індивідуально-психологічні здібності людини, що відповідають вимогам творчої діяльності і є умовою її успішного виконання. Творчі здібності пов'язані із створенням нового, оригінального продукту, з пошуком нових способів діяльності.

Ми розглядаємо творчість під час підготовки майбутніх фахівців як процес, який не має меж у навчальному закладі і який сприяє розвитку особистості людини. Ми вважаємо, що початковий процес у межах класно-урочної системи дає поштовх для подальших задумів і планів особистості, а творчість сприяє її самовдосконаленню.

Проблеми самовдосконалення вчителя покликана здійснювати система післядипломної освіти, яка є невід'ємною складовою системи неперервної освіти. В сучасних умовах саме вона повинна вирішувати комплекс завдань, спрямованих на задоволення інтересів громадян у постійному підвищенні професійного рівня відповідно до кон'юнктури ринку праці, соціального захисту, забезпеченні потреб суспільства і держави у висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівцях.

Сучасний стан післядипломної освіти педагогів об'єктивно відображає складні процеси перетворення, що відбуваються в нашому суспільстві з усіма труднощами та здобутками [2]. Сьогодення післядипломної освіти педагогів визначає не тільки її стан у майбутньому, а й стан школи завтрашнього дня, стан всієї освіти країни, оскільки в силу своєї специфіки післядипломна освіта педагогів має яскраво виражене прогностичне спрямування і набуває особливого державного значення.

Література

1. Краткий психологический словарь / под ред. А. В. Петровського, – М.: Политиздат, 1985. – 432 с.

2. Протасова Н.Г. Теоретико-методичні основи функціонування системи післядипломної освіти педагогів в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец.13.00.01—загальна педагогіка та історія педагогіки / Н.Г. Протасова. — К, 1999. — 31 с.
3. Сігаєва Л.Є. Тенденції розвитку освіти дорослих в Україні (друга половина XX — початок XXI століття): дис. докт... пед. наук: 13.00.01 / Сігаєва Лариса Євгеніївна.—К., 2010.—558 с.
4. Энгельмейер П. К. Теория творчества / П. К. Энгельмейер — Спб.: 1910.—208 с.

Відомості про автора

Сігаєва Лариса Євгеніївна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

ел.адреса: sigaevale@mail.ru

тел. 063-733-49-02